

VALSTYBINIO MOKSLINIŲ TYRIMŲ INSTITUTO GAMTOS TYRIMŲ CENTRO ĮSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Gamtos tyrimų centras (toliau – Centras) yra valstybinis mokslinių tyrimų institutas. Centras – viešasis juridinis asmuo, veikiantis kaip valstybės biudžetinė įstaiga ir vykdamas valstybei, visuomenei, tarptautiniam bendradarbiavimui ar ūkio subjektams svarbius ilgalaikius šiuose įstatuose nustatytų kryptių mokslinius tyrimus ir eksperimentinę (socialinę, kultūrinę) plėtrą.

2. Centro steigėjas – Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

3. Centro veikla grindžiama Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymu (Žin., 2009, Nr. 54-2140) (toliau – Mokslo ir studijų įstatymas), kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais ir šiais įstatais.

4. Centras turi antspaudą su Lietuvos valstybės herbu ir savo pavadinimu, savo ženklą ir kitą atributiką, taip pat sąskaitų bankę.

5. Centro buveinė – Vilnius, Akademijos g. 2.

II. CENTRO VEIKLOS TIKSLAI, SRITYS IR RŪŠYS, TEISĖS IR PAREIGOS

6. Centro veiklos tikslai:

6.1. vykdyti šalies ūkio, kultūros, sveikatos apsaugos ir visuomenės tęstinumui ir plėtrai svarbius ilgalaikius ekologijos, botanikos, mikologijos, mikrobiologijos, virusologijos, zoologijos, parazitologijos, geomokslų mokslinius tyrimus ir eksperimentinę (socialinę, kultūrinę) plėtrą;

6.2. bendradarbiauti su verslo, valdžios ir visuomenės atstovais, vykdyti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros užsakomuosius darbus, teikti metodologinę, metodinę ir kitą pagalbą;

6.3. skleisti visuomenėje mokslo žinias, diegti jas į kultūrą, švietimą, sveikatos apsaugą, taip pat socialinę ir ūkinę veiklą, prisidėti prie inovacijomis ir žiniomis grindžiamos ekonomikos kūrimo, žinioms imlios visuomenės ugdymo.

7. Centro mokslinės veiklos kryptys:

7.1. aplinkos kokybės būklės, gamtinių ekosistemų, buveinių, rūšių, bendrijų, populiacijų struktūros, funkcionavimo, jautrumo, pažeidžiamumo, genetinės įvairovės, adaptacijų, mikroevoliucijos globalios kaitos ir antropogeninio poveikio sąlygomis dėsninumų ir mechanizmų tyrimai, teorinių pagrindų kūrimas ir prognozė;

7.2. Lietuvos gamtos ir biologijos išteklių būklės, kaitos tyrimai ir prognozė, išsaugojimo, atkūrimo ir tvaraus naudojimo mokslinis pagrindimas;

7.3. žemės gelmių ir paviršiaus sandaros, savybių, susidarymo, paleogeografinių ir paleoekologinių sąlygų raidos, požeminio ir paviršinio vandens sistemų, kraštovaizdžio ir geoaplinkos būklės, kaitos ir sąveikos su žmogaus veikla tyrimai, Lietuvos teritorijos ir gelmių išteklių tvaraus naudojimo mokslinis pagrindimas.

8. Centro veiklos sritis – biomedicininį ir fizinių mokslų sričių moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra.

9. Centro veiklos rūšys – gamtos mokslų ir inžinerijos moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla (kodas – 72.1) ir su ja susijusi mokslinė, techninė, profesinė ir kita veikla pagrindinei veiklai užtikrinti ir vykdyti (kitos veiklos rūšys) pagal Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių, patvirtintą Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 (Žin., 2007, Nr. 119-4877).

10. Centras turi teisę:

10.1. vadovaudamasis įstatymais ir kitais teisės aktais, nusistatyti struktūrą, vidaus darbo tvarką, darbuotojų skaičių, jų teises ir pareigas, darbo apmokėjimo sąlygas, pareigybių reikalavimus, konkursų pareigoms eiti organizavimo ir darbuotojų atestavimo tvarką;

10.2. bendradarbiauti su Lietuvos Respublikos ir užsienio fiziniaisiais ir juridiniais asmenimis;

10.3. leisti mokslo ir kitą literatūrą, pasirinkti būdus, kaip skelbti savo mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatus;

10.4. kartu su universitetais Mokslo ir studijų įstatymo nustatyta tvarka rengti mokslininkus, padėti rengti specialistus;

10.5. skatinti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatų naudojimą ūkio, socialinio ir kultūrinio gyvenimo srityse;

10.6. vykdyti ekspertizes, teikti mokslines konsultacijas ir kitas paslaugas savo mokslinių tyrimų srityje pagal sutartis su Lietuvos Respublikos ir užsienio fiziniaisiais ir juridiniais asmenimis;

10.7. turtą valdyti, naudoti ir disponuoti juo teisės aktų nustatyta tvarka;

10.8. teisės aktų nustatyta tvarka įgyti kitų teisių.

11. Centras privalo:

11.1. vykdyti mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus, skleisti mokslo žinias;

11.2. užtikrinti akademinės bendruomenės narių akademinę laisvę;

11.3. informuoti steigėją apie mokslinės veiklos kokybės užtikrinimo priemones, savo finansinę, ūkinę veiklą ir lėšų naudojimą;

11.4. laiku teikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotoms institucijoms oficialią informaciją (statistinius duomenis ir dalykinę informaciją), kurios reikia mokslo ir studijų sistemai valdyti ir jos stebėsenai atlikti;

11.5. vykdyti kitas teisės aktų nustatytas prievole.

12. Centro ir jo darbuotojų teisėms į intelektualios veiklos rezultatus *mutatis mutandis* taikomos Mokslo ir studijų įstatymo 82 straipsnio nuostatos.

III. CENTRO ORGANAI IR JŲ KOMPETENCIJA, SKYRIMAS IR ATLEIDIMAS

13. Centro valdymo organai yra kolegialus valdymo organas – Centro mokslo taryba (toliau – Mokslo taryba) ir vienasmenis valdymo organas – Centro direktorius.

14. Mokslo taryba atlieka šias funkcijas:

14.1. Centro direktoriaus teikimu svarsto ir tvirtina Centro struktūrą ir jos pakeitimus, svarsto Centro direktoriaus pateiktus pasiūlymus dėl Centro įstatų keitimo;

14.2. tvirtina mokslo darbuotojų atestavimo ir konkursų pareigoms eiti organizavimo tvarką;

14.3. svarsto ir tvirtina Centro mokslinę veiklą reglamentuojančius dokumentus;

14.4. svarsto Centro direktoriaus pateiktas metines veiklos ataskaitas ir vertina, kaip Centras įgyvendina savo tikslus ir uždavinius;

14.5. svarsto ir teikia direktoriui pasiūlymus dėl Centro asociacinių ryšių su mokslo ir studijų institucijomis, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės veiklos, bendradarbiavimo su tarptautinėmis organizacijomis, kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis;

14.6. Centro direktoriaus teikimu svarsto ir tvirtina dokumentus, reglamentuojančius Centro atvirosios prieigos laboratorijų darbą, Centre atliekamus mokslinius tyrimus, taip pat vidines taisykles, susijusias su intelektinės veiklos rezultatų nuosavybe;

14.7. Centro direktoriaus teikimu sudaro nuolatinės arba laikinas komisijas, susijusias su Centro mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros veiklos koordinavimu ir atitinkamų projektų rengimu;

14.8. rengia ir teikia Centro direktoriui tvirtinti Akademinės etikos kodeksą;

14.9. atlieka kitas šiuose įstatuose numatytas funkcijas.

15. Mokslo taryba sudaroma 5 metams iš mokslo darbuotojų ir administracijos, taip pat kitų įstaigų, įmonių ir organizacijų, suinteresuotų Centro tikslų įgyvendinimu, atstovų.

16. Mokslo taryba sudaroma laikantis šių principų:

16.1. Mokslo tarybą sudaro 15 narių, iš kurių ne mažiau kaip 5 nariai – Centre nedirbantys asmenys;

16.2. rinkimus į Mokslo tarybą skelbia ir organizuoja Centro direktorius pagal jo patvirtintą Mokslo tarybos rinkimų reglamentą. Informacija paskelbiama Centro ir Lietuvos mokslo tarybos tinklalapiuose ne vėliau kaip prieš 2 mėnesius iki rinkimų dienos;

16.3. kandidatuoti į Mokslo tarybos narius gali Centro mokslo darbuotojai, administracija, Centro tikslų įgyvendinimu suinteresuotų kitų įstaigų, įmonių ir organizacijų atstovai;

16.4. kandidatus kelia Centro mokslo darbuotojai, administracija ir Centro tikslų įgyvendinimu suinteresuoti juridiniai asmenys;

16.5. Mokslo tarybos narius renka Centro mokslo darbuotojai slaptu balsavimu, į balsavimo biuletenius įtraukiami visi iškelti kandidatai.

17. Mokslo taryba tvirtina savo darbo reglamentą. Mokslo tarybos darbui vadovauja Mokslo tarybos pirmininkas, renkamas iš Mokslo tarybos narių slaptu balsavimu paprasta

balsų dauguma, dalyvaujant ne mažiau kaip 2/3 Mokslo tarybos narių. Mokslo tarybos pirmininku negali būti renkamas Centro direktorius. Tas pats asmuo Mokslo tarybos pirmininku gali būti renkamas ne daugiau kaip dviem kadencijoms iš eilės. Mokslo tarybos pirmininko pavaduotojas ir Mokslo tarybos sekretorius renkami iš Mokslo tarybos pirmininko pasiūlytų kandidatų atviru balsavimu paprasta Mokslo tarybos narių balsų dauguma.

18. Mokslo tarybos posėdžiai yra atviri, darbotvarkė skelbiama iš anksto. Mokslo tarybai nutarus, posėdis gali būti uždaras. Mokslo tarybos nariai informuojami apie šaukiamą Mokslo tarybos posėdį ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas iki posėdžio. Šaukti posėdį turi teisę Mokslo tarybos pirmininkas, Centro direktorius arba ne mažiau kaip 1/3 Mokslo tarybos narių. Posėdžiui pirmininkauja Mokslo tarybos pirmininkas, jo nesant – jo pavaduotojas.

19. Centro direktoriaus teikiamus pasiūlymus klausimais, kuriems pagal šiuos įstatus reikia Mokslo tarybos pritarimo, Mokslo taryba turi teisę atmesti, jeigu daugiau kaip 2/3 posėdyje dalyvaujančių Mokslo tarybos narių balsuoja prieš pasiūlymą. Centro direktorius gali pakartotinai teikti Mokslo tarybai tvirtinti pasiūlymą ne anksčiau kaip po mėnesio nuo svarstymo Mokslo taryboje dienos. Mokslo taryba turi teisę jį atmesti, jeigu ne mažiau kaip 3/4 posėdyje dalyvaujančių Mokslo tarybos narių dauguma nepitaria pakartotinai teikiamam pasiūlymui. Šiuo atveju Centro direktorius turi teisę pakartoti teikimo procedūrą ne anksčiau kaip po 6 mėnesių nuo pakartotinio svarstymo. Jeigu Mokslo taryba neatmeta Centro direktoriaus pasiūlymo pirmiau nurodyta balsų dauguma, Mokslo tarybos pirmininkas turi pasirašyti Centro direktoriaus teikiamą pasiūlymą.

20. Mokslo tarybos nutarimai, išskyrus klausimus, šiuose įstatuose nurodytus kaip svarstomus Centro direktoriaus teikimu, laikomi priimtais, jeigu už juos balsuoja daugiau kaip pusė visų posėdyje dalyvaujančių Mokslo tarybos narių. Balsams pasiskirsčius po lygiai, lemiamas Mokslo tarybos pirmininko balsas. Mokslo tarybos posėdžiai teisėti, jeigu juose dalyvauja ne mažiau kaip pusė visų Mokslo tarybos narių.

21. Centro direktorius veikia Centro vardu ir jam atstovauja. Centro direktorius viešo konkurso būdu skiriamas į pareigas ir atleidžiamas iš jų Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka. Centro direktoriaus kadencijos trukmė – 5 metai.

22. Centro direktoriaus funkcijos:

22.1. užtikrinti, kad Centro veikla atitiktų Lietuvos Respublikos įstatymus, šiuos įstatus ir kitus Lietuvos Respublikos teisės aktus, koordinuoti Mokslo tarybos priimtų sprendimų, numatytų šių įstatų 14 punkte, įgyvendinimą;

22.2. leisti įsakymus, atstovauti Centrai santykiuose su trečiaisiais asmenimis;

22.3. priimti į darbą ir atleisti iš darbo Centro darbuotojus, skelbti darbuotojų atestavimą ir konkursus pareigoms eiti, skirti asmenis į pareigas, atleisti iš jų;

22.4. tvirtinti Centro kamieninių padalinių (padaliniai, kurių pagrindinė veikla – moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra ir kurie nėra kitų padalinių sudėtyje) sudarymo tvarką, suteikti kamieninio padalinio statusą, jeigu jame dirba ne mažiau kaip 1/4 Centro mokslo darbuotojų, tvirtinti kamieninio padalinio darbo reglamentą;

22.5. nustatyti Centro darbuotojų darbo užmokestį teisės aktų nustatyta tvarka, skatinti darbuotojus, skirti jiems drausmines nuobaudas, užtikrinti saugias darbo sąlygas;

22.6. teikti Mokslo tarybai svarstyti pasiūlymus dėl pagrindinių Centro mokslinės veiklos kryptių, Centro įstatų keitimo, tvirtinti ir tikslinti Centro strateginį veiklos planą, Centro veiklos metines ataskaitas, pajamų ir išlaidų sąmatas, jų vykdymo apyskaitą, kitus dokumentus;

22.7. organizuoti Centro veiklos savianalizę ir prireikus inicijuoti Centro veiklos ekspertinį vertinimą;

22.8. teikti Švietimo ir mokslo ministerijai pasiūlymus dėl Centro įstatų keitimo;

22.9. atsakyti už Centro finansinę veiklą, tinkamą turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo;

22.10. tvirtinti Centro pajamų ir išlaidų sąmatą, jos vykdymo apyskaitą;

22.11. atlikti kitas teisės aktuose įstaigos vadovui nustatytas funkcijas.

23. Dalį savo teisių ir pareigų Centro direktorius įsakymu gali perduoti savo pavaduotojams ir kitiems Centro darbuotojams.

24. Centras turi kamieninius padalinius: Botanikos institutą, Ekologijos institutą, Geologijos ir geografijos institutą, kurie dirba vienoje ar keliuose šiuose įstatuose nurodytose mokslinės veiklos kryptyse.

25. Centro kamieninio padalinio vadovą skiria direktorius Mokslo tarybos pritarimu.

26. Centras nuolat atlieka mokslinės veiklos savianalizę.

27. Centre atliekamų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir kitų šaltinių finansuojamų mokslo darbų rezultatai skelbiami viešai, kiek tai neprieštaruoja intelektualinės nuosavybės ir komercinių ar valstybės ir tarnybos paslapčių apsaugą reglamentuojantiems teisės aktams.

28. Centre sudaroma visuomeninės priežiūros institucija – Centro priežiūros taryba.

29. Centro priežiūros taryba sudaroma iš socialinių partnerių, suinteresuotų Centro vykdomais moksliniais tyrimais ir eksperimentine plėtra. Ją sudaro 7 nariai – 3 socialinius partnerius pasiūlo Mokslo taryba, 2 – Lietuvos mokslo taryba, 2 – Švietimo ir mokslo ministerija.

30. Centro priežiūros tarybos sudėtį tvirtina Centro direktorius.

31. Centro priežiūros tarybos funkcijos – svarstyti Centro veiklos rezultatus ir teikti Centro direktoriui ir (ar) Švietimo ir mokslo ministerijai pasiūlymus dėl Centro veiklos gerinimo. Centras užtikrina Centro priežiūros tarybai darbo sąlygas ir sudaro galimybę gauti informaciją apie Centro veiklą, kiek tai neprieštaruoja intelektualinės nuosavybės ir komercinių ar valstybės paslapčių apsaugą reglamentuojantiems teisės aktams.

32. Centro priežiūros taryba renkasi ne rečiau kaip kartą per pusmetį. Pirmame posėdyje Centro priežiūros taryba išsirenka pirmininką ir patvirtina darbo reglamentą.

33. Centro priežiūros taryba sudaroma ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo šių įstatų įsigaliojimo.

IV. CENTRO DARBUOTOJAI, JŲ TEISĖS, PAREIGOS IR ATSAKOMYBĖ

34. Centro personalą sudaro mokslo darbuotojai, kiti tyrėjai, administracija ir kiti darbuotojai.

35. Mokslo darbuotojų pareigybės yra šios: vyriausiasis mokslo darbuotojas, vyresnysis mokslo darbuotojas, mokslo darbuotojas, jaunesnysis mokslo darbuotojas, mokslininkas stažuotojas. Jų kvalifikacinius reikalavimus nustato Mokslo taryba, vadovaudamasi Mokslo ir studijų įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Lietuvos mokslo tarybos nutarimais.

36. Centro administracijos sudėtį ir jos darbo reglamentą tvirtina direktorius.

37. Centro darbuotojų teisės ir pareigos:

37.1. dalyvauti nagrinėjant ir sprendžiant visus su jų kompetencija, pareigomis ar darbu susijusius klausimus;

37.2. dalyvauti konkursuose mokslo programoms vykdyti, mokslo ir studijų fondų paramai gauti ir disponuoti gaunamomis lėšomis;

37.3. dalyvauti konkursuose stažuotėms Lietuvos Respublikoje ir užsienyje;

37.4. gauti iš valstybės institucijų informaciją, kurios reikia jų moksliniam darbui (jeigu tokia informacija yra valstybės ar tarnybos paslaptis, ji teikiama ir naudojama teisės aktų nustatyta tvarka);

37.5. dalyvauti svarstant pasiūlymus dėl šių įstatų pakeitimų ir Centro veiklos plano projekto;

37.6. dalyvauti įvairiose profesinėse sąjungose ir asociacijose, iš jų ir esančiose užsienyje;

37.7. dirbti savarankiškai arba telktis į kūrybines grupes;

37.8. savarankiškai skelbti savo mokslinius darbus.

38. Centro darbuotojams garantuojamos visos teisės ir socialinės garantijos, kurias nustato įstatymai, ir sudaromos darbo sąlygos, atitinkančios darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus.

39. Centro darbuotojai, susiję su moksline veikla, privalo:

39.1. ugdyti mokslinę kvalifikaciją šiuose įstatuose nurodytose mokslinės veiklos kryptyse;

39.2. atlikti šiuose įstatuose nustatytas pareigas ir funkcijas;

39.3. laikytis Akademinės etikos kodekso;

39.4. laikytis įstatymų, kitų teisės aktų, šių įstatų, Centro vidaus darbo tvarkos taisyklių.

40. Centro darbuotojai už savo veiklą atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

V. CENTRO LĖŠŲ ŠALTINIAI, TURTO IR LĖŠŲ NAUDOJIMAS

41. Centras jam perduotą valstybės turtą valdo, naudoja ir juo disponuoja patikėjimo teise teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis.

42. Centro lėšų šaltiniai:

42.1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintoms programoms vykdyti;

42.2. pajamos, gautos iš mokslinės ir ūkinės veiklos, taip pat už teikiamas paslaugas;

42.3. Lietuvos, užsienio ir tarptautinių fondų ir organizacijų lėšos;

42.4. lėšos, gautos kaip programinis konkursinis mokslinių tyrimų finansavimas;

42.5. lėšos, gautos už dalyvavimą tarptautinėse mokslinėse programose;

42.6. lėšos, gautos kaip parama pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą (Žin., 1993, Nr. 21-506; 2000, Nr. 61-1818);

42.7. lėšos, gautos už mokslinių tyrimų rezultatų komercinimą;

42.8. kitos teisėtai įgytos lėšos.

43. Visas lėšas Centras planuoja ir naudoja teisės aktų nustatyta tvarka. Pajamas ir išlaidas Centras naudoja pagal patvirtintą sąmatą įstatymų nustatyta tvarka.

44. Centro finansinės veiklos kontrolę vykdo įgaliotos valstybės institucijos ir įstaigos teisės aktų nustatyta tvarka.

VI. ĮSTATŲ KEITIMAS

45. Lietuvos Respublikos Vyriausybė tvirtina Centro įstatus ir jų pakeitimus.

46. Centro įstatų pakeitimo projektą teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei Švietimo ir mokslo ministerija teisės aktų nustatyta tvarka.

Tikra

Švietimo ir mokslo ministras

Gintaras Steponavičius

2010 m. sausio 5 d.

S. Stalgauskas

